

Jaarverslag 2016

Vereniging Onbeperkt Lezen
Koningin Emmakade 198, 2518 JP 's-Gravenhage
Tel.: 070 – 26 29 29 4
E-mail: info@onbeperktlezen.nl
www.onbeperktlezen.nl

IBAN NL90 RABO 0323.1680.00
KvK 40409480

Het jaarverslag 2016 van de Vereniging is vastgesteld op zaterdag 10 juni 2017 tijdens de Algemene Ledenvergadering van Vereniging Onbeperkt Lezen in de Jaarbeurs te Utrecht

Inhoudsopgave:	Pagina
Voorwoord van de voorzitter.....	5
1. Bestuur en toezicht Vereniging Onbeperkt Lezen...	6
2.1 Inleiding	
2.2 Samenstelling bestuur en directie	
2.3 Bestuursactiviteiten	
2.4 Verantwoording	
2. Organisatie van de Vereniging.....	8
2.1 Ledenparticipatie	
2.2 Ledenadministratie	
2.3 Verenigingsbureau	
2.4 Financiën	
3. Activiteiten van de Vereniging.....	12
3.2 Ledenwerkgroepen	
3.2.Projecten	
3.3 Belangenbehartiging	
3.4 Samenwerking	
3.5 PR en communicatie	
4. Verkorte jaarrekening 2016.....	30
4.1 Balans per 31 december 2016	
4.2 Staat van baten en lasten 2016	
4.3 Toelichting op de verkorte jaarrekening	
4.4 Fondsen	
Verklaring gebruikte afkortingen.....	34

Voorwoord van de voorzitter

Geachte leden,

Als bestuur richten wij onze blik doorgaans op een toekomst waarin zonder beperkingen gelezen kan worden, maar eens per jaar blikken wij terug op het vorige jaar en staan we even stil bij wat zich heeft voorgedaan en wat er zoal is bereikt.

In dit jaarverslag over 2016 leggen wij, het bestuur van Vereniging Onbeperkt Lezen, verantwoording af over het door ons gevoerde beleid en de door ons uitgevoerde activiteiten in het afgelopen jaar, maar ook over de hiervoor ingezette financiële middelen.

In 2016 gingen we als Vereniging Onbeperkt Lezen ons eerste volle jaar in met onze nieuwe naam. Bijgestaan door communicatiebureau BBK | Door Vriendschap Sterker hebben wij ons in het afgelopen jaar goed kunnen manifesteren als belangenvereniging. We kunnen vaststellen dat de vereniging meer en meer wordt gehoord en dat we inmiddels een vaste gast aan tafel zijn bij besprekingen met de ketenpartners van de leesvoorziening Aangepast Lezen, de Koninklijke Bibliotheek en het Ministerie van OCW. Hierbij vertegenwoordigen wij de stem van u, de lezer van aangepaste lectuur en komen wij op voor het recht om te kunnen lezen in alle vormen; in braille, in grote letters, digitaal of in gesproken vorm, het liefst zonder beperkingen en met een hoge kwaliteit. Deze vertegenwoordiging kunnen wij alleen goed doen als wij voldoende respons ontvangen van onze achterban, de leden van de vereniging, u dus. Uw ervaringen, uw suggesties, uw klachten en complimenten vormen de basis van onze acties. In het afgelopen jaar ontvingen wij weer veel spontane reacties op

ons verenigingsbureau, maar we hebben ook zelf contact met onze leden gezocht, bijvoorbeeld over hoe u denkt over de huidige dienstverlening in braille. Daarnaast is ook onderzocht wat de leeswensen en behoeften zijn onder jeugdige lezers. Wat kan de vereniging voor hen betekenen? Is er genoeg keuze, sluit dat aan bij wat kinderen willen lezen en weten zij het leesmateriaal goed te vinden? Ook in 2016 geldt nog steeds, zo wordt ons wel duidelijk, dat onze informatie of een verwijzing naar de juiste plek door de mensen wordt gewaardeerd. Dat steuntje in de rug willen we graag zijn. Daar zijn we trots op!

In het jaarverslag leest u hoe wij reacties en ervaringen van leden omzetten in acties. Samen maken wij ons sterk voor een goede leesvoorziening waar vraag en aanbod met elkaar in balans zijn.

Maar de vereniging is er ook om lezen te stimuleren en leuk te maken, als een soort "bond van het lezen". We doen dit door jaarlijks een audioboek cadeau te geven, schrijversdagen voor volwassenen en leesfeesten voor de jeugd te organiseren. Met onze nieuwe service Boek op Verzoek is het mogelijk geworden om elk jaar opnieuw persoonlijke en bijzondere leeswensen van onze leden in vervulling te laten gaan.

Maar we zijn niet alleen intern gericht. De talrijke organisaties die zich bezig houden met lezen dagen we uit om verder te kijken dan hun eigen taakveld met vaste budgetten en rekening te gaan houden met mensen met een leesbeperking. En als er geen financiële middelen zijn om eens buiten die grenzen de mogelijkheden te verkennen, dan is de vereniging van harte bereid hier een bijdrage in te leveren. Dit doen we graag, als

het maar leidt naar een situatie waarin Onbeperkt Lezen vanzelfsprekend wordt.

U leest hier meer over in dit jaarverslag van 2016. Mede namens de andere bestuursleden wens ik u veel leesplezier.

mr. J.F.W. (Hans) Smit,
voorzitter

1. Bestuur en toezicht Vereniging Onbeperkt Lezen

1.1 Inleiding

Vereniging Onbeperkt Lezen is dé belangenvereniging op het gebied van lezen in aangepaste leesvormen zoals gesproken tekst, braille, digitale tekst en grote letters. De Vereniging geeft informatie en advies over lezen in aangepaste vorm en behartigt de belangen van kinderen en volwassenen die aangewezen zijn op aangepaste leesvormen. Daarnaast ondersteunt de Vereniging activiteiten en initiatieven die het lezen in aangepaste leesvormen bevorderen

Het doel van de Vereniging is van oudsher omschreven in de statuten: mensen met een leeshandicap dienen in het belang van hun persoonlijke ontplooiing, maatschappelijke integratie en culturele participatie gelijkwaardig toegang te krijgen tot dezelfde bronnen van taal, kennis, cultuur en educatie als mensen die geen leesbeperking hebben. Dit doel is sinds de oprichting van de vereniging in 1894 ongewijzigd gebleven.

Prinses Laurentien is Beschermvrouw van de Vereniging.

1.2 Samenstelling bestuur en directie

De Vereniging wordt bestuurd door leden die zijn voorgedragen en benoemd in de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV). In 2016 zijn er geen wijzigingen opgetreden in de samenstelling van het bestuur.

Samenstelling bestuur

mr. J.F.W. (Hans) Smit, voorzitter
mr. H. (Henk) Treure, penningmeester
Mw. M.J. (Marga) Allin, secretaris
Mw. A.M.(Gyntha) Goertz
Mw. S. (Suzanne) Meeuwissen
Mw. M. (Ria) Batelaan

directie

drs. M.M.C.M. (Monique) Oudshoorn-van Egmond

1.3 Bestuursactiviteiten

Het bestuur van de vereniging heeft in het verslagjaar 2016 vier keer vergaderd, namelijk op; 18 januari, 18 april, 26 september en 21 november.

Op zaterdag 11 juni 2016 werd de Algemene Ledenvergadering (ALV) gehouden in de Jaarbeurs (Beatrixgebouw) te Utrecht. De bestuursleden ontvangen een bescheiden vacatievergoeding voor hun bestuurswerkzaamheden.

1.4 Verantwoording

door het bestuur

Het bestuur van de Vereniging Onbeperkt Lezen legt conform

de statuten via het jaarverslag met de verkorte jaarrekening verantwoording af aan de leden. Dit gebeurt tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) die jaarlijks vóór 1 juli wordt gehouden. De ALV verleent het bestuur vervolgens decharge voor het in het afgelopen jaar gevoerde beleid.

door de directeur

De directeur is belast met de dagelijkse leiding van het verenigingsbureau en handelt hierbij volgens de richtlijnen en beslissingen van het bestuur. De directeur legt verantwoording af aan het bestuur op basis van de afspraken die zijn gemaakt in het directiestatuut.

2. Organisatie van de vereniging

2.1 Ledenparticipatie

De vereniging zet zich in als belangenbehartiger voor haar leden. Leden hebben de mogelijkheid om mee te denken, mee te praten en mee te beslissen. Voor de vereniging zijn leden belangrijk voor het behoud van maatschappelijk draagvlak voor haar missie "Onbeperkt Lezen".

De ledenbinding krijgt vorm en inhoud via onder andere:

- Vier keer per jaar wordt een Verenigingsbericht gestuurd in verschillende leesvormen
- participatie in ledenwerkgroepen
- het jaarlijkse ledengeschenk (alle leden ontvingen in 2016 de Daisy-audio-versie van het "Geheime dagboek van Hendrik Groen", een Rubinstein-uitgave)
- deelname aan de algemene ledenvergadering
- activiteiten en evenementen specifiek en gratis toegankelijk voor leden.

2.2 Ledenadministratie

In 2016 is geïnvesteerd in een betere ledenadministratie om zo meer inzicht te krijgen in de samenstelling van het ledenbestand. In 2016 zijn 321 leden uitgeschreven met als meest voorkomende reden de hoge leeftijd dan wel overlijden. In 2016 zijn 9 nieuwe leden ingeschreven.

Enkele gegevens uit de ledenadministratie van onze vereniging op 31 december 2016:

- 2584 leden hebben hun contributie betaald en werden als zodanig geregistreerd als gelegitimeerd lid van de vereniging.
- van de 2584 leden is het overgrote deel (1725) 61 jaar of ouder.
- van de 2584 leden heeft het grootste deel (1745) bij aanmelding opgegeven slechtziend te zijn.
- 275 leden hebben bij hun aanmelding opgegeven dat zij blind zijn.
- 468 leden staan geregistreerd onder "overige leesbeperkingen" (dyslexie, afasie, motorisch of lichamelijke handicap)
- 151 leden staan geregistreerd met een leeftijd jonger dan 30 jaar

Verenigingsberichten

Het verenigingsbericht verschijnt in verschillende leesvormen. Leden kunnen zelf opgeven in welke leesvorm zij het verenigingsbericht wensen te ontvangen.

50 % kiest voor groteletterdruk

35 % kiest voor gesproken tekst op Daisy-cd

5 % kiest voor braille

3 % kiest voor de digitale tekstversie per e-mail

2 % wenst geen toezending

2.3 Verenigingsbureau

Formatie

De dagelijkse werkzaamheden van de vereniging worden verricht vanuit het verenigingsbureau onder leiding van de directeur (0,88 fte). Naast de directeur is een beleidsmedewerker (1 fte) in dienst. De organisatie is bewust klein gehouden. Door samenwerking en uitbesteding kan efficiënt en effectief worden gewerkt. De financiële administratie is uitbesteed.

Huisvesting

Het verenigingsbureau is gehuisvest in een pand op het adres Koningin Emmakade 198 te Den Haag. De vereniging maakt “om niet” gebruik van het pand dat in bezit is van Stichting Bouwfonds van Vereniging Onbeperkt Lezen.

2.4 Financiën

Meerjarenbegroting

Jaarlijks stelt het bestuur een meerjarenbegroting vast. Nadat de begroting door het bestuur is vastgesteld, wordt deze in de Algemene Ledenvergadering ter goedkeuring aangeboden. Op basis van deze meerjarenbegroting stelt het bestuur elk jaar een begroting vast voor het navolgende kalenderjaar.

Inkomsten

- De contributie is vastgesteld op een minimumbedrag van € 10,- per jaar en ook in 2016 is dit niet gewijzigd. Naast deze vaste contributie is aan (extra) giften een bedrag van € 15.376,- ontvangen.

- In de algemene ledenvergadering van 11 juni 2016 is men onder voorwaarden akkoord gegaan met de pilot van een jaar betreffende het gratis lidmaatschap voor jeugd tot 18 jaar. In 2017 zal dit gratis jeugdlidmaatschap nader worden onderbouwd.
- Bij de vereniging is een klein bestand van donateurs dat regelmatig een bijdrage doneert. In 2016 is een bedrag van € 940,- ontvangen aan donaties.
- Via fondsenwerving of vanuit nalatenschappen heeft de vereniging op -onregelmatige basis- inkomsten om projecten en activiteiten te kunnen bekostigen. Inkomsten uit nalatenschappen worden 'geparkeerd' bij de Stichting Vrienden van Onbeperkt Lezen.

Uitgaven

Omdat de inkomsten uit contributies van leden, bijdragen van donateurs, overige giften en nalatenschappen onvoldoende zijn om de exploitatie te dekken, wordt elk jaar door de stichting Vrienden van Onbeperkt Lezen het tekort in de exploitatie aangevuld. Deze steunstichting garandeert zo dat de Vereniging haar functies, taken en activiteiten kan blijven uitvoeren. Het bedrag dat daarvoor nodig is, staat in de begroting van dat jaar benoemd.

Culturele ANBI

Vereniging Onbeperkt Lezen is geregistreerd als een zogenaamde ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) en heeft sinds 2014 ook de status "culturele ANBI". Donateurs van culturele ANBI's hebben een extra belastingvoordeel, omdat voor hen een extra giftenaftrek geldt.

3. Activiteiten van de Vereniging

3.1 Ledenwerkgroepen

De ideeën en suggesties van de leden, onder meer geïnterviewd op onze jaarlijkse ledenvergaderingen en binnen de ledenwerkgroepen, vormen de basis voor de uitvoering van onze missie en doelstellingen. Via ledenwerkgroepen worden de thema's verder uitgewerkt en geprioriteerd en worden ideeën bedacht die leiden tot oplossingen of verbeteringen.

Ledenwerkgroepen braille

Bij deze werkgroepen staat het belang van de braillelezers bovenaan de prioriteitenlijst. Het is nog steeds geen vanzelfsprekendheid dat een gedrukt boek of andere informatie ook in braille verkrijgbaar is. Niet alle aanvragen worden gehonoreerd om daadwerkelijk in braille om te zetten.

De groep braillelezers die zijn aangesloten bij onze vereniging voelt zich verbonden om samen te strijden voor het recht om te kunnen lezen in braille.

Dienstverleners geven aan dat zij jaarlijks een beperkt budget ontvangen om titels te kunnen produceren voor de uitleencollectie. Hierdoor moeten keuzes worden gemaakt. De vereniging zoekt naar mogelijkheden om de individuele leeswensen van mensen in Nederland, die anders niet vervuld worden, mogelijk te maken.

In goede afstemming met de Koninklijke Bibliotheek, het Ministerie van OCW en de dienstverleners Bibliotheekservice Passend Lezen, Dedicon en CBB, wil de Vereniging de mogelijkheden voor de braillelezer vergroten om zo het braillelezen te vergemakkelijken en te bevorderen.

Ledenwerkgroep Braille Kwaliteit- en Kennisbewaking

Het hoofddoel van deze werkgroep is het bewaken van de kwaliteit van alle Nederlandse uitgaven in braille. De producenten worden aangesproken op fouten in de productie. Het gaat dan bijvoorbeeld om fouten ontstaan door het niet goed scannen van de gedrukte tekst of fouten bij het op de verkeerde positie afbreken bij een overgang van de ene naar de volgende band. De werkgroep wil daarnaast dat de er standaarden voor het gebruik van braille komen die uniform zijn en op een breed draagvlak, ook vanuit de gebruikers, kunnen rekenen. Daarnaast onderhoudt de werkgroep contacten over de dienstverlening aan braillelezers, deelt de werkgroep ervaringsdeskundigheid met de producenten en achterban en doet via het Verenigingsbericht regelmatig verslag van ontwikkelingen op braillegebied. In 2016 heeft de werkgroep overleg gehad met de producenten en zijn veel voorkomende klachten over de kwaliteit van brailleboeken besproken. Er wordt gezamenlijk naar oplossingen gezocht.

Nieuw dit jaar was de inzet van een braille-intervisie-groep waar braillelezers uit de Vereniging één op één contact hadden met de medewerkers brailleproductie van Dedicon. De bijeenkomsten werden door beide partijen als zeer effectief en nuttig ervaren. Praktische problemen blijken via deze korte lijnen veelal alsnog door de medewerkers te kunnen worden opgelost.

Gebleken is dat de formele route om fouten in de tekst te melden als nogal omslachtig wordt ervaren. Hierbij moet exact worden aangegeven op welke pagina's de fouten staan, wat er fout is enz. Veel braillelezers zijn niet of niet meer gemotiveerd om hier actie in te ondernemen.

Een goede voortuitgang is dat met name door het gebruik van bronbestanden van de uitgevers het aantal fouten in de

brailleboeken is afgenomen. Niettemin komen storende fouten nog steeds voor en mogelijk zou de motivatie om deze fouten te melden kunnen worden verhoogd door een rechtstreekse terugkoppeling van de producent aan de melder.

Mede op initiatief van de werkgroep is in 2016 vanuit de Koninklijke Bibliotheek een project geïnitieerd om de mogelijkheden van een braille-autoriteit te verkennen. Via deze braille-autoriteit kunnen standaarden in het braille in gezamenlijkheid vastgesteld en actueel worden gehouden. Vereniging Onbeperkt Lezen participeert in dit project.

Ledenwerkgroep Braille Educatie en Promotie

Bij deze werkgroep staat het belang van het leren van braille (zelf kunnen lezen en schrijven en een woordbeeld ontwikkelen) voorop. Op initiatief van de werkgroep zijn meer mogelijkheden – en meer geschikte materialen – om braille te leren geïnitieerd of gefinancierd. In 2016 waren er drie aandachtsgebieden:

a) Braille educatie en promotie bij de jeugd

De werkgroep wil graag het lezen in braille stimuleren, zodat de kinderen ook een goed woordbeeld ontwikkelen. Hiervoor is het nodig dat er meer jeugdboeken in braille komen in de uitleencollectie van Bibliotheekservice Passend Lezen.

De ledenwerkgroep wil bevorderen dat al vanaf zeer jonge leeftijd kan worden aangevangen met het voorlezen uit prentenboeken met voelbare plaatjes. Hiervoor is het belangrijk dat er een actuele collectie boeken is, aangepast aan leeftijds- en ontwikkelingsniveau en de behoefte van het kind, zoals eerste boeken met een voelbaar plaatje en eerste woord in braille.

Om het lezen in braille leuk en aantrekkelijk te maken moet er

bovendien goed naar de leeswensen van de kinderen worden geluisterd. Zo wordt het ontbreken van (voelbare) plaatjes vaak als een gemis gezien.

Op initiatief van de werkgroep zijn in 2016 leuke, op de blinde en slechtziende jeugd gerichte braillestickers ontworpen en geproduceerd. De vellen braillestickers zijn bij de vereniging te bestellen en worden tegen een vergoeding van € 10,- per 3 vellen verstuurd.

Op initiatief van de werkgroep zijn in 2016 ook zogenaamde leesdoeken geproduceerd. Deze doeken bevatten voorbeelden van alle soorten aangepaste jeugdboeken (ook in braille) en zijn bestemd voor ambulant begeleiders die blinde en slechtziende kinderen ondersteunen in het regulier onderwijs. Met behulp van de leesdoek wordt het lenen bij Bibliotheekservice Passend Lezen gestimuleerd, opdat de kinderen ook thuis gaan lezen. Bibliotheekservice Passend Lezen heeft dit project uitgevoerd en de vereniging heeft het project leesdoeken gefinancierd.

b) Braille educatie en promotie volwassenen

De werkgroep wil ook graag het leren van braille op latere leeftijd bevorderen. Hiertoe heeft de Vereniging enkele initiatieven genomen, zoals de productie van het boek "Op weg naar Braille"(nog steeds te koop via de boekhandel). In 2016 zijn folders gemaakt om het boek opnieuw te promoten.

De vereniging heeft ook een financiële bijdrage geleverd aan de tweede productieronde van de door Visio ontwikkelde "zelfleermethode braille".

In 2016 zijn verder op verzoek vanuit Bartiméus revalidatie, op kosten van de vereniging, twee boeken geproduceerd in zogenaamde dubbeldruk (gedrukte tekst met hierover een transparant vel met braille). Met dit boek kan de braille-docent

meelezen met de volwassene die oefent in braille en kan zo eenvoudig “corrigeren” waar het lezen "vastloopt".

c) Braille promotie algemeen

De werkgroep houdt zich ook bezig met het landelijk bekendheid geven aan het brailleschrift. De vereniging heeft hiervoor in 2016 nieuwe braille-alfabetten laten drukken.

Daarnaast is er informatie over braille en alles wat hiermee te maken heeft in Nederland terug te vinden op de website van de vereniging.

Eind 2016 is een actie voorbereid om op Wereldbrailledag (4 januari, de geboortedag van Louis Braille) een extra nieuwsbericht aan alle braillelezende leden te kunnen sturen.

Ledenwerkgroep Digitale ontwikkelingen en Lezen

Na een oproep daartoe vanuit de algemene ledenvergadering is deze werkgroep opgericht met als doel; het uitoefenen van invloed en betrokken worden bij nieuwe technologische ontwikkelingen in de wereld van het aangepast lezen en aangepaste lectuur en informatie door ervaringsdeskundigen. In 2013 en 2014 is de werkgroep een aantal keer bijeen gekomen om onderwerpen te inventariseren, kwesties te bespreken en zich door deskundigen te laten informeren. Wat duidelijk werd is dat de digitale ontwikkelingen amper te beïnvloeden zijn en dat het vooral belangrijk is om op de golven mee te varen en waar nodig en mogelijk de toegankelijkheid aan de orde te stellen en te verbeteren. In 2016 waren er geen goede aanknopingspunten op basis waarvan er weer een bijeenkomst kon worden georganiseerd. Het actief benaderen van producenten of technische studenten om hen met de wensen en ervaringen vanuit de doelgroep te confronteren heeft geen effect gehad. Het organiseren van bijeenkomsten

met de werkgroep leverde niet de gewenste resultaten en in goede afstemming is afgesproken de werkgroep in deze vorm te beëindigen.

De leden van de werkgroep hebben aangegeven toch op de achtergrond betrokken te willen blijven om elkaar zo nodig per e-mail te informeren op het gebied van nieuwe ontwikkelingen, bijv. over Daisy, de bruikbaarheid van nieuwe apparatuur (iPads en iPhones), websites e.d.

Ledenwerkgroep Schrijversdag

Eind 2016 is de werkgroep Schrijversdag, met leden uit de vereniging, opnieuw bijeen geroepen om de Schrijversdag van 2017 voor te bereiden.

3.2 Projecten

Project Afasie en Lezen

Vanuit de achterban van de Vereniging werd ons duidelijk gemaakt dat het aanbod van speciale gesproken boeken voor mensen met afasie sterk is verouderd en niet meer voldoet aan de eisen van deze tijd. Ook werd aangegeven dat voor mensen met afasie lezen en tegelijk luisteren een prettige combinatie kan zijn, maar dat het aanvragen op twee plekken (boek in de bibliotheek en de bijbehorende cd met gesproken tekst bij Passend Lezen) voor mensen met afasie erg onhandig is.

In 2015 is daarom het project Afasie en Lezen opgestart met als doel: het realiseren van een toegankelijk nieuw leesaanbod – boek met cd met gesproken tekst – op één uitleenplek: Hiermee wil de Vereniging het mogelijk maken dat mensen met afasie (die moeite hebben met lezen en het begrijpen van de inhoud) in hun plaatselijke bibliotheek een boek + cd met

gesproken tekst kunnen lenen. Het project is vooralsnog een pilot voor de duur van één jaar.

Doel is het bereiken van meer leesplezier en het vergroten van de leesvaardigheden van mensen met afasie.

In 2016 vonden voorbereidende bijeenkomsten plaats met alle partijen die een rol in dit project spelen. Dit zijn ProBiblio, Bibliotheekservice Passend Lezen en Dedicon. Uiteindelijk is er een collectie van ruim 40 boeken met cd samengesteld. De Vereniging heeft een deel van de kosten hiervoor gefinancierd, maar er zijn ook diverse fondsen, zoals het Revalidatiefonds en de Gravin van Bylandt stichting, bereid gevonden dit bijzondere project te financieren.

In 2016 is contact opgenomen met de Bibliotheek Haarlemmermeer, locatie Hoofddorp, waar men als eerste bibliotheek de collectie als proef wil plaatsen.

Project Boek op Verzoek 2016

In 2015 werd het proefproject "Boek op Verzoek" gelanceerd om te verkennen hoe groot de behoefte onder onze leden is om boektitels (die niet zijn opgenomen in de collectie van Bibliotheekservice Passend Lezen) alsnog te laten produceren als individuele leeswens. Het bestuur van de Vereniging heeft het proefproject geëvalueerd en vastgesteld dat de uitvoering niet op problemen stuitte en dat de reacties zeer positief waren. Boek op Verzoek is daarom vanaf 2016 een nieuwe dienst voor de leden geworden.

In 2016 is uit de inzendingen weer een vijftal boektitels gekozen door de jury en in productie gegeven bij de CBB. Bij alle gehonoreerde aanvragen van dit jaar was audio de gewenste leesvorm.

Een (Engelstalige) boektitel hoefde niet apart te worden geproduceerd, maar is (met medewerking van Dedicon) als

gesproken boek aangekocht uit de collectie van de blindenbibliotheek in Zuid-Afrika. Het boek is op initiatief van de aanvrager en door bemiddeling van de vereniging alsnog opgenomen in de collectie van Passend Lezen en aan de aanvrager toegestuurd. De aanvrager gaf aan heel blij te zijn dat het boek - waar ze jaren tevergeefs naar had gevraagd - uiteindelijk toch door haar kon worden beluisterd.

Alle titels van 2016 zijn, nadat ze persoonlijk aan de aanvragers zijn verzonden, geschonken aan Bibliotheekservice Passend Lezen om te worden opgenomen in de uitleencollectie.

Project Leesfeest

Om het lezen door blinde en slechtziende kinderen die zijn aangewezen op aangepaste leesvormen te bevorderen ondersteunt de Vereniging zogenaamde leesfeesten op de scholen. Op initiatief van de vereniging startte de Visio-school in Rotterdam in oktober 2016 een groot leesbevorderingsproject voor blinde en slechtziende kinderen. De school gaf de themaweek de titel: *Lezen moet leuk zijn, ook in aangepaste leesvorm*. De school pakte het groots aan en het startschot werd gegeven (vlak voor de Kinderboekenweek) door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Laurentien, beschermvrouw van onze vereniging. Het feest was het begin van een reeks activiteiten op deze school en de overige Visio-schoollocaties om het lezen voor slechtziende en blinde kinderen te bevorderen.

Prinses Laurentien bezocht op de school o.a. een tentoonstelling met kinderboeken in verschillende leesvormen en luisterde naar kinderen die uit hun lievelingsboek voorlezen. Het bezoek eindigde met een gesprek met leerlingen, ouders en vertegenwoordigers van Visio, Vereniging Onbeperkt Lezen, Dedicon en de Koninklijke Bibliotheek.

Prinses Laurentien kon zo zelf horen tegen welke problemen slechtziende en blinde kinderen oplopen bij hun zoektocht naar leuke, aangepaste kinderboeken. Zij was erg onder de indruk van alle persoonlijke verhalen, de leeswensen, en het ontbreken van titels en informatie over jeugdboeken. Zij gaf aan hier bij de vereniging op terug te willen komen hoe een en ander zo geregeld kan worden dat er meer boeken voor de kinderen komen.

De vereniging heeft op het Leesfeest de eerste leeswenskaarten uitgedeeld aan de kinderen.

3.3 Belangenbehartiging

Vereniging Onbeperkt Lezen behartigt de belangen van mensen die graag willen lezen en hiervoor zijn aangewezen op aangepaste leesvormen. Dit doet zij door:

- het bevorderen van een goed aanbod en voldoende keuze in aangepaste lectuur (braille, gesproken vorm, grote letters, digitaal)
- het ondersteunen van activiteiten en initiatieven van leden op het gebied van lezen in de aangepaste leesvormen of de promotie hiervan
- het geven van advies en informatie en zo nodig verwijzen naar de juiste dienstverlener
- het thema onbeperkt lezen op de agenda te krijgen en te houden bij allen die hiervoor verantwoordelijk zijn: te weten overheid, uitgevers, Koninklijke Bibliotheek, etc.

Leesbelangen: Jeugd

In 2016 is vanuit de Vereniging een enquête uitgezet onder leerlingen van Visio en Bartiméus om te inventariseren wat de leesbehoeften zijn van deze leerlingen.

Veel kinderen hebben aangegeven het lezen niet of niet altijd leuk te vinden. Hier speelt mee dat kinderen met een visuele beperking na een dag school te vermoeid zijn om thuis nog een boek te lezen.

Uit het onderzoek bleek ook dat de meeste leerlingen (of ouders) niet bekend zijn met de Jeugdboekensite (Superboek) van Passend Lezen en dus niet weten hoe zij aangepaste lectuur kunnen aanvragen.

Met het organiseren van leesfeesten, met optredens van kinderboekenschrijvers op de school, wil de vereniging stimuleren dat boeken ook in de thuissituatie worden gelezen en dat lezen weer leuk wordt gevonden.

Met het verspreiden van zogenaamde "leeswenskaarten" onder de kinderen wil de vereniging in beeld krijgen wat er leeft onder de groep jonge kinderen en hun manier van lezen.

Leesbelangen: meer toegang tot studie- en vaklectuur (en cursusmaterialen)

Al een aantal jaren strijdt de vereniging voor een grotere toegankelijkheid van door Dedicon geproduceerde studie- en schoolboeken. Dit lesmateriaal is gemaakt op verzoek van studenten met een visuele beperking. De aanvrager kan alleen een productieverzoek doen als hij of zij is ingeschreven bij een officiële onderwijsinstelling. De Vereniging vindt dat veel meer mensen, bijvoorbeeld ook niet-studenten, gebruik moeten kunnen maken van deze speciale dienstverlening en spreekt hier het Ministerie van OCW op aan. Het door de overheid omarmde concept "een leven lang leren" met maatregelen om duurzame en brede inzetbaarheid van de beroepsbevolking te vergroten, moet immers ook van toepassing zijn voor mensen die zijn aangewezen op aangepaste leesvormen.

Er zijn inmiddels een aantal voorbeelden van ontoegankelijk

studiemateriaal bij de vereniging aangedragen. In 2016 heeft de vereniging één van die aanvragen overgenomen en is op kosten van de vereniging de opdracht gegeven om dit studieboek in een braille-versie om te zetten. Zo wil de vereniging zelf ervaring opdoen op het studie- en vakgebied. Eind 2016 werd er vervolgens vanuit de Koninklijke Bibliotheek in samenwerking met Dedicon een plan gepresenteerd voor een "tijdelijke verruiming van studie- en vaklectuur aanvragen". Het idee is om betere communicatie en voorlichting te geven over de bestaande collectie populair wetenschappelijk werk. Ook moet worden gecommuniceerd aan klanten dat en hoe zij kunnen zoeken in de studiecatalogus van Dedicon en een verzoek in kunnen dienen om een boek uit die catalogus over te hevelen naar die van Passend Lezen. Het plan is een proef voor een jaar. Vanuit de Vereniging is positief gereageerd op deze ontwikkeling.

De vereniging is ook in 2016 in gesprek gebleven met het Ministerie van OCW om verandering te krijgen in het huidige, gesloten studie- en vaksysteem. Positieve ontwikkeling voor 2017 is dat in juli 2016 de Eerste Kamer het VN-verdrag voor de rechten van personen met een beperking heeft aangenomen, waarmee we verwachten op dit thema de wind in de rug te zullen krijgen.

Leesbelangen: de toekomst van de gesubsidieerde dienstverlening

Eind november werd op initiatief van de Oogvereniging, Dedicon en Vereniging Onbeperkt Lezen bij het Ministerie van OCW een eerste rondetafelbijeenkomst gehouden over de toekomst van de dienstverlening. Aan tafel zaten ook vertegenwoordigers van het onderwijs, de Koninklijke Bibliotheek en de uitgeverwereld. Mede door de digitale

ontwikkelingen komen er nieuwe vraagstukken over toegankelijk lezen op ons af. Tijdens de bijeenkomst is over die problematiek gesproken. Hierbij kwam o.a. aan de orde: Hoe snel gaat de digitalisering van informatie? Welke kansen en bedreigingen biedt dit? Wat is er nodig om content aan de bron toegankelijk te maken? Hoe ver zijn uitgeverijen bereid te gaan? Wat hebben uitgeverijen precies nodig? Wat is hiervan commercieel uitvoerbaar en wat blijft een rol voor de overheid die immers verantwoordelijk is en blijft voor een toegankelijke maatschappij? Wat voor noodzaak en functie blijft nog over voor het omzetten van ontoegankelijke (delen van) informatie. Hoe zit het met auteursrecht?

Er zijn zeker valkuilen in deze discussie want hoewel het VN-verdrag over rechten voor mensen met een beperking als kapstok wordt gebruikt, wil het Ministerie op sommige punten een kleinere rol gaan spelen en is bijvoorbeeld voornemens het toegankelijk maken van onderwijsmateriaal voor dyslectici aan de markt over te laten. De vereniging heeft tijdens dit overleg de belangen, wensen en ideeën van de achterban onder de aandacht kunnen brengen.

Leesbelangen: goed toegankelijk e-boeken

Bij de ontwikkeling van e-boeken staan niet veel uitgeverij stil bij het feit of e-boeken toegankelijk genoeg zijn voor kinderen en volwassenen met een leesbeperking.

Bartiméus Onderwijs heeft een groot project om het lezen te bevorderen. Zij zien veel mogelijkheden het lezen te bevorderen middels het verstrekken van Ipads waarop de leerlingen hun jeugdboeken kunnen lezen. De school heeft zelf een geschikte app gevonden waarmee e-boeken heel handig kunnen worden aangepast aan de leesbeperking van het kind en voorlopig heeft de school in eigen beheer een paar honderd

boektitels op de digitale plank staan. Maar nog beter is het als er een veel ruimere, algemeen toegankelijke collectie van e-boeken voor de jeugd komt, zodat kinderen iets te kiezen hebben en thuis kunnen gaan lezen. De vereniging is nauw betrokken bij de ontwikkelingen en bemiddelt in de contacten tussen Bartiméus, de Koninklijke Bibliotheek en de uitgevers.

3.4 Samenwerking

De vereniging wil organisaties en missies samenbrengen en zoekt hiervoor bewust samenwerking en afstemming met organisaties die met en voor mensen uit dezelfde doelgroep werken. Zij onderhoudt hiervoor contacten met collega-organisaties zoals de Oogvereniging en vertegenwoordigende organisaties van dyslectici, zoals de Oudervereniging Balans. Ook is er contact met de onderwijs- en revalidatie-instellingen Visio en Bartiméus. De Vereniging overlegt regelmatig met vertegenwoordigers van de ketenpartners Bibliotheekservice Passend Lezen, CBB en Dedicon en met de Koninklijke Bibliotheek. Tot slot vinden wij ervaringsuitwisseling met hulpmiddelenleveranciers van belang.

Oogvereniging

Met de Oogvereniging is het afgelopen jaar meerdere keren overleg geweest over gezamenlijke belangenbehartiging op het gebied van lezen en om de gesprekken op het Ministerie van OCW voor te bereiden.

Koninklijke Bibliotheek

Twee maal per jaar organiseert de Koninklijke Bibliotheek vanuit het programma Aangepast Lezen een overleg.

Afhankelijk van het thema zijn in ieder geval de dienstverleners en belangenbehartigers en de lezersraad aanwezig, maar soms ook andere organisaties zoals leveranciers van hulpmiddelen. Verder organiseert de Koninklijke Bibliotheek een jeugdoverleg over de ontwikkeling van het aanbod in jeugdboeken. Hierbij zijn niet alleen dienstverleners en belangenbehartigers aanwezig, maar ook vertegenwoordigers van het onderwijs.

Ketenpartners voorziening Aangepast Lezen

Bibliotheekservice Passend Lezen, Dedicon en CBB presenteren zich als de ketenpartners voorziening Aangepast Lezen. Gesubsidieerd door de Koninklijke Bibliotheek hebben zij een opdracht te vervullen en die luidt vooral om binnen de beschikbare budgetten kinderen en volwassenen te voorzien van aangepaste lectuur. De ketenpartners hebben in 2013 met elkaar in opdracht van het toenmalige Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (inmiddels overgegaan in de KB) een ambitiedocument met de titel “Aangepast Lezen in 2025” opgesteld. Enkele deelprojecten uit dit document zijn in mei 2016 aan het bestuur van de vereniging gepresenteerd, waarvoor zij bij de vereniging een subsidieverzoek deden. Omdat deze projecten voor het bestuur van de vereniging onvoldoende concreet waren en de inbreng van de gebruikers werd gemist, is hier nog niet op ingegaan. Wel is de vereniging inmiddels als klankbord betrokken bij de opzet van het project met de werknaam “De Winkel”. De gedachte is om alle plaatsen waar aangepaste leesmaterialen te vinden zijn bijeen te brengen op een overzichtelijke website waar de producten gekocht of geleend kunnen worden. De rol van de vereniging is om met name de suggesties, wensen en ideeën vanuit de achterban in het project tot hun recht te laten komen.

Bibliotheekservice Passend Lezen

Passend Lezen is het aanvraag- en uitleenloket van gesproken en braillectuur, en jeugdboeken in grote letter. Kort na de naamswijziging van de vereniging veranderde Passend Lezen ook van naam (de oude naam was "Loket (later stichting) Aangepast Lezen"). In de afgelopen jaren is gebleken dat het voor (met name oudere) leden nog steeds lastig is om de Vereniging en Bibliotheekservice Passend Lezen uit elkaar te houden. In voorkomende situaties leggen wij uit dat Vereniging Onbeperkt Lezen de organisatie is voor de belangenbehartiging en dat Bibliotheekservice Passend Lezen de dienstverlener is waar de boeken kunnen worden geleend. In de afgelopen jaren was het reguliere overleg met Bibliotheekservice Passend Lezen weggefallen. Gelukkig is dit eind 2016 opnieuw ingesteld en kan op het gebied van nieuwe ontwikkelingen, suggesties en ideeën beter worden gereageerd en aangestuurd.

In 2016 heeft de vereniging overigens goed samengewerkt met Passend Lezen binnen het project Afasie en Lezen. Ook was er goede afstemming inzake het project Boek op Verzoek.

Sommige aanvragen in het kader van Boek op Verzoek zijn alsnog door Passend Lezen gehonoreerd. De 6 titels die wel in opdracht van de vereniging zijn gerealiseerd zijn vervolgens geschonken aan Passend Lezen om ze op te nemen in de uitleencollectie.

Aan Bibliotheekservice Passend Lezen is in 2016 een bedrag van € 4.675,- beschikbaar gesteld voor het samenstellen van 30 informatieve leesdoeken, bestemd voor de ambulante begeleiders in het onderwijs aan blinde en slechtziende kinderen. Deze doeken bevatten leesmateriaal dat te leen is bij Passend Lezen en aanmeldformulieren. De vereniging wil met de leesdoeken het lezen van de jeugd bevorderen.

Dedicon

Er wordt op vele gebieden samengewerkt met Dedicon. Afwisselend gaat het om opdrachten tot productie of reproductie en dan weer om afstemming over kwaliteit en ontwikkeling van diensten.

Dedicon produceert in opdracht van de vereniging specifieke jeugdboeken in aangepaste leesvorm als cadeau voor slechtziende en blinde leerlingen in het kader van het leesbevorderingsproject.

Via Dedicon is op verzoek van Visio Onderwijs in 2016 een nieuwe titel voor de collectie Voel je Boekje aangevraagd (vanuit het buitenland). De kosten voor de vertaling en omzetting naar de uitleencollectie van Passend Lezen neemt de vereniging op zich.

CBB

De CBB produceert en verzendt het verenigingsbericht in de verschillende leesvormen. Ook produceert de CBB titels voor onze dienst Boek op Verzoek 2016.

Verder heeft er in 2016 met de CBB overleg plaatsgevonden over de opzet van een project “consulentennetwerk”, waarmee een netwerk in de regio wordt opgezet om mensen voor wie de dienstverlening Aangepast Lezen een uitkomst kan zijn, op een laagdrempelige manier te informeren en te interesseren.

Lezersraad

In de lezersraad, het adviesorgaan voor de Koninklijke Bibliotheek en Passend Lezen, is één lid benoemd op voordracht van de vereniging. Sinds 2012 was dat Marianne Poppenk. Zij heeft in het afgelopen jaar aangegeven met deze werkzaamheden te willen stoppen en de vereniging is verzocht een voordracht te doen voor een nieuwe kandidaat. De

vereniging heeft vervolgens in november Ria Batelaan, bestuurslid van de vereniging, voorgedragen voor benoeming in de Lezersraad.

CPNB

Met de CPNB en Fonds XL is in 2016 opnieuw samengewerkt bij de totstandkoming van een grootletterversie van het boek bij de bibliotheekactie "Nederland Leest".

Het Kinderboekenweekgeschenk 2016 is door een financiële bijdrage van Fonds XL ook in groteletterversie verschenen.

Fonds XL

Stichting Fonds XL financiert projecten die ten goede komen aan het bevorderen van lezen in grote letter. Mede doordat de directeur van de Vereniging bestuurslid is van dit Fonds is het mogelijk om in samenwerking leesprojecten te realiseren. De pr en communicatie van Fonds XL wordt door het verenigingsbureau uitgevoerd. In 2016 ging dit om het bekend maken van het project leesbevordering XL (iPadlezen) van Bartiméus Onderwijs.

3.5 PR & communicatie

Actief op sociale media

De Vereniging heeft in 2016 opnieuw de hulp van het communicatiebureau BBK | Door Vriendschap Sterker ingeschakeld om de activiteiten van de Vereniging te promoten. Het bureau heeft de vereniging geadviseerd om vooral in te zetten op actieve pr via de sociale media. Dagelijks worden nu berichten gedeeld via Twitter en Facebook.

Op onze facebookpagina plaatsten wij diverse malen het

inspiratiefilmpje over jonge mensen en het belang dat zij hebben bij lezen. Ons communicatiebureau rapporteerde ons dat we met het filmpje 26.975 personen hebben bereikt. In totaal werd in 2016 967 keer doorgedrukt naar onze website.

Accent op jeugd

In 2016 lag het accent op het onder de aandacht brengen van de vereniging en onze activiteiten bij een jeugdige publiek. In goede samenwerking met Visio en Bartiméus onderwijs is een korte film gemaakt over lezen en leeswensen bij de jeugd. Voor de werving van jeugdleden zijn "Leeswenskaartjes" ontwikkeld waarmee jonge lezers zich tot de vereniging kunnen richten.

Adverteren

Om leden te werven is er in de maand december geadverteerd in de maandbladen Nestor en Plus (gericht om de speciale doelgroep 50+ waarbij veel slechtzienden zijn).

Daarnaast heeft er gedurende 6 weken (vanaf 21 november tot het einde van december) een radiospotje gedraaid op Radio 509.

4. Verkorte jaarrekening 2016

(gebaseerd op de gecontroleerde jaarrekening 2016)

4.1 Balans per 31 december 2016

(in duizenden euro's)

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
A c t i v a		
Materiële vaste activa	14	14
Vorderingen en overlopende activa	521	507
Liquide middelen	19	16
Totaal activa	<u>554</u>	<u>537</u>
P a s s i v a		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	487	487
Langlopende schulden	3	-
Kortlopende schulden en overlopende passiva	64	50
Totaal passiva	<u>554</u>	<u>537</u>

4.2 Staat van baten en lasten 2016

(in duizenden euro's)

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
B A T E N		
Contributies	40	47
Bijdragen voor projecten	12	10
Overige baten	384	365
Som der baten	<u>436</u>	<u>422</u>
L A S T E N		
Projectkosten	119	86
Personeelskosten	171	179
Afschrijving op materiële vaste activa	9	11
Huisvestingskosten	11	8
Overige organisatiekosten	126	138
Som der lasten	<u>436</u>	<u>422</u>
Saldo staat van baten en lasten	<u>-</u>	<u>-</u>

Ernst & Young accountants LLP heeft op 10 april 2017 bij de jaarrekening 2016 van Vereniging Onbeperkt Lezen een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

4.3 Toelichting op de verkorte jaarrekening 2016

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

De andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijving is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur rekening houdend met de restwaarde.

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Voorzieningen

De pensioentoezeggingen van de Vereniging zijn ondergebracht bij Pensioenfonds Openbare Bibliotheken. In de jaarrekening worden slechts de verschuldigde premies als last in de staat van baten en lasten opgenomen. Voor zover verschuldigde premies nog niet zijn voldaan, worden zij als verplichting op de balans opgenomen. Indien de pensioenregeling van dien aard is dat de Vereniging risico's verbonden aan de pensioenregeling draagt, worden deze risico's niet in de jaarrekening tot uitdrukking gebracht behoudens voor zover het gaat om bijstortingsverplichtingen die zich met een redelijke mate van zekerheid voor zullen doen.

Belastingen

De vereniging is niet onderworpen aan vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

De baten en lasten zijn, voor zover deze er betrekking op hebben, toegerekend aan het boekjaar ongeacht of zij tot ontvangsten dan wel uitgaven in het boekjaar hebben geleid. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Contributies, giften en bijdragen

Contributies en giften zijn toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Specifiek bestemde giften en bijdragen worden toegerekend aan de periode waarin de desbetreffende baten opkomen. De donaties zijn toegerekend in het jaar waarin ze zijn ontvangen.

Afschrijvingen

De afschrijving op de andere vaste bedrijfsmiddelen is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur rekening houdend met de restwaarde. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Personeelsbestand

Het personeelsbestand zag er als volgt uit:

	Aantal	Aantal
Bezetting (headcount) per 31 december	3,0	3,0
Gemiddeld (FTE) gedurende verslagjaar	2,0	2,0

4.4 Fondsen

De volgende fondsen steunden de vereniging in 2016:

- Stichting Thurkow Fonds
- Cornelis Roozenfonds
- Schmalhausen fonds
- Stichting van Helten
- Hooykaas la Lau Fonds
- Ars Donandi

Verklaring van gebruikte afkortingen en namen:

ALV	Algemene Ledenvergadering
ANBI	Algemeen Nut Beogende Instelling
BPL	Bibliotheekservice Passend Lezen
CBB	Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, producent van aangepast lectuur
CPNB	Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek
Dedicon	Producent van aangepaste lectuur
FTE	Fulltime-equivalent. Het is een rekeneenheid waarmee de omvang van een dienstverband of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt
KB	Koninklijke Bibliotheek
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap